

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

„Politică egoistă“.

II.

Sibiu, 16 Septembrie n.

Așa spunea deputatul Dr. Schuller alegătorilor sei din Cincul-mare, că *locul Sașilor e lângă Maghiari*, chiar și dacă au să îndure lovituri și pierderi, pentru că pierderile și primejdiile *cari îi pot amenința din altă parte sunt cu mult mai mari!* Din care cauză ei, Sașii, nici nu pot să fie aliații desăvârșiți ai acelor, al căror scop final e negarea hegemoniei maghiare și delăturarea poporului maghiar dela putere!

O nouă aluzie la noi, Românii din Ardeal, și o nouă insinuare.

Le stă de altcum în liberă voce Sașilor, să se alieze cu cine le place și cu cine vreau. Astăzi cu Maghiarii, mâine cu cei dela Viena, poimâne cu Românii (ai căror aliați au mai fost), dupăcum adevărat suflă vântul. Un lucru însă să nu creadă că nu-l știe lumea, anume, că alianța lor nu a fost și nu e sinceră. E o alianță dictată de interesele lor proprii, nu de interese comune cu ale acelor cu cari intră în alianță. Asta o știm noi, și o știu și Maghiarii.

Nu e bine deci, să se facă prea mare paradă cu accentuarea frasei, că *„locul Sașilor e lângă Maghiari“*, pentru că de fapt e lângă Maghiari numai câtă vreme Maghiarii au puterea în mână, iar dacă s'ar întâmpla să o scape cândva din mână, cei dintâi cari se vor lăpăda de Maghiari vor fi Sașii!

Dar aceasta e treaba lor. Eslobod fiecare să-și asigure bunul traiu, barem pe o vreme oarecare, prin merite, prin încredere, ori (dacă se poate) prin lingusiri și seduceri. Nu e permis însă nimănui, prin urmare nici dlui Schuller, să spună neadevăruri despre politica poporului român din patria aceasta, afirmând, că aliații desăvârșiți ai Românilor de aceea nu pot să fie niciodată Sașii, pentru că scopul final al Românilor este negarea hegemoniei maghiare și delăturarea poporului maghiar dela putere! Nici dl Schuller și nici altul dintre Sași nu va putea dovedi, că acesta ar fi fost, ori ar fi scopul final al politicii române. Și dacă dl Schuller totuși afirmă acest lucru, trebuie să credem, că o face în scopul de a atrage ura și dușmănia celor dela putere asupra Românilor.

Niciodată în trecut, și nici acum, Românii n'au cerut delăturarea Maghiarilor dela conducerea țării. Din contră, au recunoscut totdeauna, că dreptul de conducere lor le compete, fiindcă ei formează poporul cel mai numărös între popoarele țării, și fiindcă la ei e aristocrația, inteligența și averea.

La anul 1868, când s'a adus legea de naționalități, deputații români n'au cerut, ca popoarele nemaghiare să fie reprezentate și în guvern, și ca limbile lor să fie respectate și în parlament, ci au aflat, că e foarte cu cale și cu dreptate, ca guvernul și parlamentul să fie maghiar. Dela guvern însă și dela parlament în jos, să fie egalitate de drept pentru toate popoarele și pentru toate limbile. Asta e și astăzi

politica românească, nu alta.

Nu delăturarea Maghiarilor dela putere cerem deci, ci împărțirea puterii, la forurile de jos, cu noi, și cu celelalte naționalități din patrie de limbă nemaghiară, așa, ca fiecare popor să se conducă singur, în limba sa și prin oamenii săi, în toate afacerile sale la cari ia parte el însuși, rămânând, ca la forurile înalte, unde se decide fără participarea celor din popor, să se valideze exclusiv limba statului, limba maghiară. Și cu toate, că era o vreme, când Sașii cereau mai mult dela noi decât cer astăzi Maghiarii, cereau ca să se facă Sas, după limbă, lege și obiceiuri celce vrea să capete slujbă pe teritoriul fundului regiu,* noi credem, și cu noi împreună cred și celelalte popoare nemaghiare din patrie, — chiar și Șvabii din Banat, ba și mulți dintre Sași, — că așa e cu drept și cu dreptate într'un stat poliglot cum e al nostru.

Fiind deci aceasta și nu alta politica Românilor din Ardeal, comite greșală celce din neștiință o prezintă altcum, fie cu graiu viu, ascultătorilor sei, fie în scris, cetitorilor sei, și comite mai mult decât greșală, când din răutate o prezintă altcum, în scopul de a denunța, de a atrage ura și dușmănia Maghiarilor asupra unui popor, care este convins, că precum în trecut a viețuit împreună cu poporul maghiar și cu cel săsece în țara aceasta, unde l-a așezat providința, așa are cu Maghiarii și cu Sașii împreună să trăiască aci și în viitor, până în infinit, apărând patria comună și căutând, ca prin înaintarea sa proprie în cultură și bunăstare, să aducă patria la vază, mărirea, tărie și fericire.

Astea aveam să le spunem domnului deputat sas Dr. R. Schuller, în scopul, ca să-și îndrepte păreri greșite despre politica Românilor din Ardeal.

*) La rugarea din 19 Iulie 1837 a episcopului Vasile Moga din Sibiu, adresată staturilor și ordinelor ardeleni, în care se cerea între altele și aceea, ca Români să fie puși în oficii publice pe teritoriul fundului regesc, — Sașii au răspuns astfel (prin I. Treusch din Brașov):

„... Nici un Valah nu poate, ca atare, să pretindă între Sași vre un drept care compete numai Sașilor, ca națiune prin lege recipiată și privilegiată, cu atât mai puțin pot mai mulți dintre ei să formeze în mijlocul națiunii săsești un corp separat politic, ori o națiune deosebită, spre care scop și de altcum ei niciodată n'au fost privilegiați. Și cu toate că Valahii sub împăratul Iosif II n'au fost excluși dela libertatea donării și a acapărării de proprietăți pe cale civilă,.... de aci nu rezultă nici un drept pe seama Valahilor de a ocupa oficii publice printre Sași. În privința aceasta ei nu se pot provoca, nici la legi, nici la constituție, sau la vre un privilegiu, cu atât mai puțin la usul de patrusute de ani, de natură cu totul contrară. Dar le stă în voce persoanelor singuratic care trăiesc între Sași, să-și câștige însușirile necesare, în educație, limbă, etc. asimilându-se cu Sașii, adică naționalizându-se, pentru ca să poată fi efectuată înțeleptă intențiune de apropiere și unire cu Sașii, iar Valahii să nu se mai numere între locuitorii unui stat străin din vecinătate, cu alte interese, ci să se numere între Sași, căci oricare dintre ei, care ajunge la vreun post în sinul națiunii săsești, înceată la moment de a mai fi Valah“.

Cuvântare funebrală

la înmormântarea lui Iosif Vulcan, finută de Dr. Atanasie Marienescu, în Oradea-mare, 10 Septembrie n. 1907.

Preaonorăți Domni și frați, și
Preaonorate Doamne!

O datorință tristă are azi inima mea cea plină de durere; ca să mă vaet și să mă tânguesc după amicul meu cel mai bun. O sarcină grea a pus azi Academia Română pe capul meu; ca în numele ei să condolez lumea română.

Vă aduceți aminte, abia în 27 Maiu (9 Iunie) 1904, la iubileul de 40 de ani al foaiei „Familia”, la iubileul lui Iosif Vulcan, am venit la Oradea-mare, la amicul meu din juneț, la colegul meu dela „Academia Română”, — dar atunci am venit la o zi de sărbătoare, de bucurie, la festivitățile cele rari, la ospățul ce l-au țesut Românii din Bihor, și la care au participat Români din toate părțile, ca toți să-și arete iubirea și stima cătră el, ca laolaltă să ne bucurăm și să ne veselim!

Și acum iar am venit la Oradea-mare!

Dar nu mă întrebați pentru ce. O știți! Am venit, ca să-mi exprim durerea mea pentru un amic scump și bun. Să mă tânguesc la mormântul lui și să plâng de jale după un om onest, după un creștin adevărat, — după un Român cu inima română și spirit național, după un literat român, cu diligență și cu talent!

Bihorule! Țara Crișului, te-ai fâlit cu el, pentru că e fiul tău, — dar azi ești și tu supărat, pentru că ai pierdut pe unul din cei mai buni bărbați ai tăi, din cei mai vrednici literați ai Românilor. — Și tu plângi! Și ai pentru ce!

L-ai văzut pe fiul tău pe cariera literară, împărțind florile moralității, împărțind luminele culturii române, — mai mult de 40 de ani! Și de câteori v'a chemat cu el strigându-vă: veniți la civilizațiune, veniți la cultura română!

Și pontuce a zis și a făcut așa? Pentru că și tu Bihorule să te deștepti din somn, să reînvi din amorțire! Și așa a zis tuturor și așa a făcut și pentru toți frații și surorile noastre. A fost venit de mult timpul, ca toți să-și priceapă chemarea pentru de a-și funda existența, să-și cunoască misiunea pentru a mai fi Român.

Ah! amice! ce teme maiestoase, ce sarcine grele ți-ai luat, pentru mintea ta deschisă, pentru umerii tăi de june și de bărbat! Și ai lucrat, lucrat pentru mulți și pentru multe. Ai lucrat în dar, — dar nu înzadar pentru poporul tău cel năcăjit de veacuri. Nu înzadar ai lucrat! Pentru că familiile, la cari au străbătut scrierile tale, foaia „Familia”, cu ideile și principiile tale atâta timp, la iubileul tău au mărturisit, că ai dus lumina deșteptării, lumina priceperii, a civilizațiunii și a culturii române — în casele lor.

Ah! ce nume frumos ai purtat în țara Crișului, și — în lumea română.

Și când suntem la mormântul tău, nu putem, ca să nu ne aducem aminte și de *Samuil Vulcan*, unchiul tău, strămoșul tău! Acesta, aci în Oradea-mare era odată episcop, — dar nu episcop numai după titlu, ci episcop cu inimă pentru umanitate, cu vârtuți pentru creștinătate și cu spirit pentru romanitate!

Ah! ce premergător mare ai avut în Bihor, nu numai după nume, ci și după sânge. Era om, era preotul lui Dumnezeu, era Român!

Acesta a ridicat Românilor un altariu național.* In el a pus lumini și l-a încunjurat cu lumini, cari nu se mai stâng, ci și azi ard tot aprinse, și au luminat și luminează tot Bihorul și zicând așa, — lumea română.

Vezi ce fericit ești? Nu te mai tângui, că te desparți de noi, — pentru că dincolo de mormânt iară vei fi fericit; acolo te vei întâlni cu un preot al lui Dumnezeu, — cu *Samuil Vulcan*, și voi vă veți număra toate ce ați lucrat pe acest pământ.

Căți vor aștepta acuma dela mine, ca să le mai vorbesc ceva despre tine, și anume cum a judecat lumea activitatea ta și cum a apreciat lumea rezultatele scrierilor tale! Dar vezi, că sunt ostenit alergând la mormântul tău, sunt iritat și slăbit de durerile inimei mele, să las dară ca să mai vorbească și unii din colegii tăi. Și eu, ce ași ști de a spune ceva mai frumos și mai bine de cât ei?

Spusele lor la iubileul tău sunt ca nește flori frumoase, din cari eu azi împlătesc o cunună nevesteji-toare și ți-o dau, ca să o duci cu tine, nu numai pentru preamărirea ta, ci și pentru gloriificarea Românilor — în ceealaltă lume.

Să-i introduc? Auzi, ce-ți zice Ludovic Dauș:

„La paginile pline de gloria străbună, Adus-ai flori destule, ca să împlătești cunună;”

Tu, care intri în rândul, celor ce nu mor“.

Auzi? auzi?

Și când „Academia Română” te-a încunostințat, că ia parte la solemnitățile iubileului tău, în act oficios, subscris de *Ion Kalinderu* președintele și de *D. Sturdza* secretariul general al Academiei Române, ți s'a spus: „Un steag al limbei și al culturii naționale românești ai arborat acum 40 de ani la marginea apuseană a Românișmului, și l-ai ținut sus cu inimă voinicească și cu stăruință neobosită, un timp atât de îndelungat, cum rar este dat unui muritor“.

Dar mai toți membrii ordinari ai „Academiei Române”, te-au apreciat. *G. C. Negruzi* îți spune: „Eu am trecut la „Convorbirile Literare“.... dar tu mai curajos decât mine, mergi înainte cu aceeași stăruință, cu aceeași neoboseală. Fie că peste 10 ani, să serbăm — tot cu juneț intelectuală de care te bucuri azi — și nunta de aur a „Familiei“.

Dr. I. Felix îți spunea că: „Familia, toaia ilustrată beletristică, ca-

*) Gimnaziul din Beius.

rea s'a adresat mai mult fetelor și femeilor, a contribuit la deșteptarea și dezvoltarea simțului național, a ridicat la un adevărat cult respectul familiei române și astfel a adus servicii ideii naționale.

Și S. Fl. Marian ți-a scris: „DVoastră nu aveți familie naturală, aveți însă una literară, cărea în decurs de 40 de ani a lucrat pentru deșteptarea, lămurirea și cultivarea națiunii noastre!”

Și cum aș fi putut eu, ca dintre colegi, să rămân, fără ca să mă pronunț. Eu ți-am scris: „Până ți-a fost condusă de inimă nobilă și de spirit înalt, — și ea, ți-a scris bine și frumos. Fii măreț că ai putut lucra pentru deșteptarea poporului român. Toți cei deștepti știu prețui rezultatul muncii tale!”

Dar și din membri corespondenți încă te-au caracterizat și apreciat.

Nicolae Iorga ți-a scris: „Vulcan iubitorul de azi, e un om cinstit, un om harnic, și care, însoțit de un scop frumos știe să primească bine pe aceia, cari vreau să-i ajute în atingerea scopului său.”

Dar ce să mai zic despre spusele acelora, cari repețesc tot asemenea cugete, tot asemenea simțiri, de Dr. Augustin Bunea, Andrei Bărsan și Virgil Oniș? despre acei membri ordinari, cari din ocaziunea iubileului au scris invitații și cunoștințe pentru cetății români?

Și — lung e șirul acelor Români din întregul public român, cari la iubileu ți-au gratulat, te-au laudat, te-au preamărit. Ah! întregul popor român a ținut sărbătoarea iubileului tău. Din acestia pe mulți i-ai putea alege și pe mine m'aș putea uita. Dar tu te grăbești!

Totuși, să mai aștept puțin. Tu care ai lucrat mai mult pentru tețe și femeile române, ca să le introduci în civilizațiune, ca să le ridici la nivelul culturai, la iubileu tău, un număr frumos din ele te-au întâmpinat cu stălpări. Aduți aminte de: Matilda Poni, Constanța Dunca-Schiau, Neli Cornea Misiciu, Maria Cuntan, Elena din Ardeal și mai presus de toate, de Elisabeta regina României, cea adorată de toată lumea, care în scrierea cătră tine ne învață: „Ne trebuie numai inimă mare!”

Știi, inimă mare e aceea, care are voință tare de a face ceva bine și puterea de a împlini.

Și pentru toate ostenele tale să-ți aduci aminte de acele ce ți-a scris Alex. Vlahuță.

„Sfântă muncă e aceea, ce răsplăta și 'n ea găsește. Și că în suflet să ai pace, nimic lumii să nu i ceri!”

Ai văzut atâția cetățeni de frunte, cari s'au apropiat de sicriul tău. Frunțile din dirigători, florile din inteligența maghiară! Tu știi, că pentru ei!

Intr'o inimă nobilă și națională încap multe virtuți. Pentru că tu și noi ne-am format a doua sfântă treime a Românilor: „Patria, regele și poporul român!” Aci cu ei trebuie să trăim, aci cu ei trebuie să murim!

Iosif Vulcan a devenit membru corespondent în 1879 și membru ordinar în 1891 al „Academiei Române”. În sesiunea generală din Martie 1904/5 a fost ales prezident al secțiunii literare pe 3 ani.

E o mare distincțiune nu numai pentru meritele literare, ci și pentru manierile tale fine, prin cari ai câștigat simpatii și iubirea tuturor. Dar e distincțiune și pentru Români de dincoace de Carpați, pentru că fondatorii „Academiei Române” încă dela început au spus principiul, că în „Academia Română” să se reprezinte învățați

și literați din întregul popor român. În acest mod, la moartea ta, pricepem jalea Bihorului, pentru că te-ai născut în Holod și pricepem înțelegerea Românilor!

Mai așteaptă puțin! „Academia română” și-a adus aminte de tine, și pentru oara ta din urmă pe acest pământ. M-a încredințat, ca pe amicul tău cel mai bun, ca pe colegul tău, că să o reprezinte la înmormântarea ta și să cuvinteze în numele ei.

„Academia Română” s'a mai manifestat încă, când în numele ei a depus cunună pe mormântul tău. În aceasta se cuprinde exprimarea preamăririi tale. Și tu știi prea bine, că în toată lumea cea mai frumoasă e, aceea depusă de o Academie.

Primește-o, pentru că ai meritat-o și pornește cu ea la cortul sălășluirii lui Samuil Vulcan. Arată-i-o și spune-i, că pentru ai primit-o? Vei avea și acolo bună societate! Acolo se adună sufletele Românilor cu inimă curată și nobilă, sufletele Românilor cari în viața lor au fost oameni de omenie!

Acum pleacă, du-te! dar să știi, că atunci când îmi va veni și mie oara ca să trec de pe acest pământ, — să mă aștepti, — pentru că vreau să fiu cu tine.

Dela „Asociațiune”.

Raportul general

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român” cătră adunarea generală convocată în Bistrița la 21 și 22 Septembrie st. n. 1907.

Onorată adunare generală!

Anul trecut, despre a cărui activitate avem onoarea a vă raporta, poate fi considerat ca începutul unei activități mai intensive în viața institutului nostru. În cursul acestui an Asociațiunea și-a dat silința să realizeze mai cu dinadinsul partea cea mai importantă din programul ei cuprins în statute, anume: cultura poporului român, — îndreptându-și privirile spre pătura largă a țărânimii, rămase în neștiință și în apăsare. Răspândirea culturii între poporul dela sate e noua operă, poate cea mai frumoasă și în același timp cea mai grea, dintre câte a cercat să le ducă la bun sfârșit Asociațiunea. Noua activitate se găsește încă în faza începuturilor, când rezultatele concrete nu pot fi decât sporadice. Cu toate acestea vom insista asupra lor, arătând mijloacele cu ajutorul cărora s'au făcut primele experiențe, lăsând la aprecierea onoratei adunări generale să judece dacă ele au fost bine alese și dacă sunt îndestulătoare.

Conform hotărârii comitetului central din anul trecut, la 1 Ianuarie 1907 s'a pornit revista populară „Țara noastră”. În cel dintâiu număr al ei se spune: „Să dăm țărânului o gazetă cumințe și cinstită. Aceasta e o mare și neapărată trebuință a vremii. O gazetă ridică punte între sufletele cărturarilor și ale țărănilor cari o slovenesc Dumneca pe ghenunchi. Din rândurile unei gazete se deslușesc sfaturi și îndemnuri nouă, se trezesc aducerile aminte ale unui trecut care trebuie să trăiască în suflete, se desface glasul de poavă al trebuințelor zilnice și se vestește chemarea la muncă în așteptarea zilelor de mână.” Asupra importanței și trebuinței unei asemenea reviste, care să înțeleagă și să caute împlinirea nevoilor și așteptărilor țărânimii noastre, credem că nu e de lipsă să mai zăbovim. Vrem să insistăm însă asupra unei desamăgiri de care, dureri, am avut parte. Revista, cu toate intențiile ei bune, n'a găsit în public sprijinul moral și material așteptat. Dela apariție și până astăzi s'a luptat cu mari greutăți atât în redactarea cât și în răspândirea ei. Secțiunile științifice-literare i-au dat prea puțină atențiune, așa încât redactarea ei a căzut în sarcina membrilor biroului, iar cele mai multe dintre despartămintele au dovedit o indiferență regretabilă în răspândirea ei, deși la o bună parte dintre ele li-s'au trimis gratuit câte zece exemplare. O dare de seamă mai amănunțită asupra revistei se găsește în raportul secretarului literar cătră ședința plenară a secțiunilor științifice-literare.

Cu toate greutățile de cari s'a isbit, e înconștientabil că revista a pământ o lacună simțită în activitatea de până acum a Asociațiunii. Angajamentele luate, în acest an, de secțiunile științifice și lite-

rare pentru sprijinirea ei morală, precum și interesul crescând al despartămintelor pentru susținerea ei materială, ne îndreptățează să sperăm că în viitor va corespunde tot mai mult așteptărilor.

Alte mijloace pentru răspândirea învățării în popor, întrebunțate de instituțiunea noastră, sunt prelegerile și bibliotecile populare. În cursul anului de față mai ales prelegerile au luat un avânt în bucurător. În 14 despartămintele s'au început adevărată înțelegere între cărturari în a se pogori în mijlocul poporului dela sate și în ai da tot felul de povești folositoare. Aceste prelegeri câștigă din ce în ce o însemnatate tot mai mare, prin faptul că urmăresc scopuri practice, dând țăranilor sfaturi în toate ramurile agriculturii, îndemnându-i să-și creeze nouă isvoare de venit, prin îmbrățișarea unor ocupații străine de majoritatea lor, d. ex. stupărit, mătăsărit, etc. sau prin perfecționarea celor cunoscute, prin adoptarea mașinilor și prin o cultivare rațională a pământului. În mai toate despartămintele, în cari se țin prelegeri, se vorbește poporului despre însoțiri, arătându-i-se importanța acestora și dându-i-se îndrumări practice cum să le înființeze. Sunt cazuri sporadice în cari sămânța cuvântului și-a îndemnatărilor au dat roade. Așa în Dobra și Valea Bârgăului s'au înființat două însoțiri, iar în alte părți sunt pe cale de a se înființa.

În ce privește bibliotecile populare ale Asociațiunii, amintim că în cursul anului trecut s'au distribuit 5548 de broșuri și volume la despartămintele, ca să facă începuturile de biblioteci sau să le completeze pe cele existente. Secțiunile științifice-literare și-au luat angajamente ca în viitor să publice un număr mai mare de broșuri în Biblioteca existentă a Asociațiunii. Tot aici se vor publica și prelegeri „Despre tovarășii”, în care se vor da îndrumări practice pentru înființarea lor și modele de statute pentru diferite tovarășii.

Cu aceste mijloace sperăm că vom putea străbate, încetul cu încetul, în conștiința poporului, împredându-l cu instituțiunea noastră și învățându-l la o interpretare mai conștientă și mai deamă a vieții. O asemenea operă cere însă timp și jertfe!

Dar ar fi o greșală din partea noastră, dacă ne-am mărgini la aceste probleme de răspândire a culturii în popor. Asociațiunea e datoare să îmbrățișeze viața culturală a poporului românesc în totalitatea ei, să se intereseze deopotrivă și de înaintarea culturală a cărturarimii. E știut, că progresul cultural al unui popor nu se poate săvârși numai prin popularizarea cunoștințelor. Aceasta e numai un mijloc pentru a înlesni evoluția poporului întreg, ridicând nivelul cultural al maselor. De aceea Asociațiunea va trebui să continue opera începută pentru cultivarea cărturarimii, fără să-și dea atribuția de protecție a științei și literelor române.

În centrele despartămintelor cu un număr mai mare de intelectuali vor trebui să se țină și prelegeri cu subiecte cari privesc din un punct de vedere mai înalt problemele culturale și economice ale neamului nostru. În despartămintele Clujului și al Sibiului s'au făcut asemenea începuturi.

Tot în vederea acestui scop s'au luat mai multe hotărâri de cătră secțiunile științifice-literare ale Asociațiunii și anume: votarea unui ajutor pentru a se aduna documentele și scrisorile privitoare la trecutul nostru; adunarea nomenclaturii populare relative la car, plug și răboiul de țesut; tipărirea unui dicționar al localităților cu populațiune română de pe teritoriul regatului ungar; reînființarea părții științifice-literare a revistei „Transilvania”; înființarea unei biblioteci pentru tineretul din școli; — ne mai amintind și alte probleme de cari s'au ocupat secțiunile în trecut.

O asemenea activitate va întregi și întări munca culturală de popularizare desfășurată de Asociațiune.

În ce privește muzeul istoric și etnografic al Asociațiunii vă raportăm, că s'au început lucrările de aranjare și de catalogare și că în cursul anului trecut s'a îmbogățit cu mai multe obiecte donate și cumpărate.

Onorată adunare generală! Comitetul central își îndeplinește o tristă datorință, raportând că dela ultima adunare generală încoace au încetat din viață mai mulți membri fondatori, pe viață și ordinari ai Asociațiunii noastre. Consemnăm membrii decedați o prezentăm anexată sub A., invitând onorata adunare generală să dea expresiune durerii sale pentru aceste pierderi, conform obiceiului practicat.

Relativ la partea personală a raportului nostru, amintim că în ziua prezentării acestui raport expiră mandatul comi-

tetului central și al prezidiului ales în anul 1904. Mulțămindu-vă pentru încrederea ce ne-ați arătat, vă asigurăm că în marginile mijloacelor și puterilor noastre ne-am dat toată silința să servim cu devotament interesele Asociațiunii și prin aceasta înaintarea culturală a poporului nostru. Credem, că străduințele noastre au avut roade pe deplin multămitoare, întrucât acești din urmă trei ani de activitate sunt cei mai bogăți în fapte din întreaga viață a Asociațiunii. Dacă totuși se mai pot descoperi lipsuri în activitatea instituțiunii noastre, cauzele nu sunt de a ni-se atribui nouă, ci împrejurărilor vitrege și pedecilor multe și grele, pe cari le-am întâmpinat în lucrarea noastră.

Amăsurat dispozițiilor statutelor am pus deci la ordinea zilei alegerea comitetului central, a prezidentului și a viceprezidentului.

După aceste lăsăm se urmeze o dare de seamă mai amănunțită asupra situațiunii, mișcării și activității singuraticelor organe, fonduri și instituțiuni ale Asociațiunii și asupra momentelor mai importante din viața acesteia în anul trecut.

Membrii Asociațiunii. Cu toată activitatea mai intensă a Asociațiunii în ultimii ani, care ar fi putut trezi interesul celor mai îndepărtați cărturari români de mișcarea noastră culturală, sporul membrilor nu poate să multămească nici cele mai modeste așteptări. Numărul membrilor în cursul anului trecut a rămas aproape staționar, întrucât creșterea este numai de 2 membri.

Asociațiunea, cu sfârșitul lunii August are următorii membri: onorari 10; secțiunile 47; fondatori 95; pe viață 256; ordinari 1336; în total 1744 membri față de 1742 din anul precedent. Conspiciul membrilor îl prezentăm sub B.

Dacă avem în vedere, că numărul Românilor din Ungaria, cari știu ceti și scrie, la cifra aproximativă de peste o jumătate de milion, trebuie să ne facem o idee foarte tristă despre interesul și înțelegerea poporului nostru față de o instituțiune culturală cum e Asociațiunea, care e oglinda gradului de cultură al neamului nostru.

Instituțiunea noastră care se susține din contribuția benevolă a membrilor ei, nu va putea desvolta o activitate sistematică și largă, până când publicul nu-i va da sprijinul material, necesar la ori ce muncă de premenire culturală.

Raportul casarului asupra bugetului pentru anul viitor poate convinge pe oricine despre situația în care se găsește Asociațiunea, precum și despre puținele mijloace pe cari le poate jertfi pentru răspândirea culturii în popor. Despartămintele așteaptă și cer mereu ajutoare în bani din centru, și nu e greu de înțeles, că fără a dispune de fonduri și de venituri nu li-se pot împlini cererile.

O înmulțire a membrilor suntem în drept a aștepta de acum înainte, când activitatea Asociațiunii e tot mai vădită. Toți trebuie să înțelegem, că soarta poporului e în mâinile noastre și că îndreptarea ei spre bine nu se poate face decât prin jertfe și muncă.

În ultimele rapoarte generale s'a accentuat și lipsa membrilor ajutatori. Nici numărul acestor membri nu arată un spor mult mai îmbucurător ca în anii trecuți. Causa e lipsa de popularitate a instituțiunii noastre, care la rândul ei e de a se atribui neactivității majorității despartămintelor, cari nu își dau nici o osteneală să înființeze agenturi, biblioteci și să țină prelegeri populare la sate. Nu răspundem nici organul popular al Asociațiunii „Țara Noastră”, care ar fi cel mai potrivit mijloc să trezească interesul țăranilor pentru Asociațiune.

Din conspectul sumar al membrilor anexat la acest raport, se poate vedea că sunt despartămintele cari n'au nici 10 membri, iar în multe abia ajung cifra de 20. Până când vor dura aceste stări de lucruri, Asociațiunea cu greu va putea realiza progrese serioase, pe lângă tot devotamentul și priceperea celor chemați să o conducă. (Va urma).

Oficială.

Tot mai sunt încă unele comune în restanță cu premiile de asigurare contra focului. Deci îndatorat din nou pe parohi a interveni la epitropii pentru imediata lor solvire, nelăsând din evidență lucrul până la achitare.

Din despărțămintele „Astrei”.

Adunarea generală a desp. Alba-Iulia. —
— 10 Septembrie n.

În după amiaza Duminecii de 8 Sept. s'a ținut adunarea despărțământului Alba-Iulia în pomana frunzei Sărd. La oarele 3 directorul desp. părintele protopop Ioan Teculescu prin o caldă vorbire deschide adunarea, destrămand popoului adunat în biserica frumos îngrijită, rostul, însemnătatea și menirea Asociațiunii, și făcând o vie comparație cu o lampă, menită mereu să lumineze, dar în care datori suntem fiecare a turna cât de puțin ulei, contribuind cu denariul nostru.

Părintele locului Enea P. Bota în graiu dulce mulțamește comitetul pentru învrednicirea de care a împărțit comuna sa și spre cea mai puțină surprindere alor puțini oaspeți, invită la cercetarea expoziției de țesături și cusături, pe care în fuga, în clipa alor două zile au putut o înghesba.

După alegerea comisiilor obicinuite, rapoartele secretariului și cassariului, cenzurate se iau la cunoștință dându-se comitetului absolutoriul.

S'a luat la cunoștință în deosebi cu vie aprobare împărțirea cercului de până acum în două, cu un nou centru în Teiuș ori Aiud — mai bun Teiușul. Lucru care se impunea și de mai înainte în urma scopului pe care îl urmărește Asociațiunea; căci precum se vede până acum, activitatea despărțământului se mărginește exclusiv la adunarea generală, care se ține din an în an în altă comună și lasă frumoase impresii și bună samânță, dar fiind izolate, cu prea puțin rod. Ar fi vremea ca și agenturile să caute a-și împlini sarcinile ce le revin.

Din raport se mai desface înființarea alor 6 (șase) biblioteci populare în Teiuș, Șard, Chișfalău, Telna, Ighiu și Bucurdeavinoasă. La unele acum s'au împărțit broșurile, cari vor forma peatra fundamentală, rămânând clădirea în îngrijirea celor de acasă.

Urmează vizitarea expoziției, până ne stă în ajutor lumina clară a zilei. În școala gr. cat. ni-se deschide ochilor și sufletului priveștiștea mândră de țesături și cusături, aranjate cu mult gust și dibăcie și cu aproape neînchipuită strădanie, dat fiind timpul fizic de numai 2 zile și pentru gând și pentru faptă. Alături de două odăi bogat îmbrăcate în obiecte, cari în bună parte poartă caracter curat românesc dar sunt icuite ici colea și lucruri peștițe, cu imprumuturi false și imitații slabe, se vede încă o odaie, vădind casa țărănească din Șard cu toată simplitatea și podoaba ei. Meritul acestei folositoare expoziții revine pe lângă părintele Bota, dlui învățător și în deosebi dsoarei învățătoare.

Insemnătatea expozițiilor recunoscută fiind, n'ar trebui să lipsească din programul nici unei adunări generale, ba încă se poate cercul lor să se lărgască expunând produse economice și unelte, precum și produse de ale meseriașilor noștri.

Aceste pe lângă explicări pricepute ar avea bună înrăurire, prin imitarea și introducerea celor mai frumoase și folositoare și acolo unde nu se găsiseră. Dar pentru buna reușită se cere ca să fie avisat și jurul pentru că luând parte să poată profita, nu cum s'a întâmplat acum.

Reîntorși, comisia pentru înscrierea membrilor și adunarea taxelor raportează rezultatul de 145 cor. 50 fil. afară de solviri ulterioare, de vor mai fi fost. Se observă și aici lipsa de oaspeți. Și această parte slabă isvorește din prea mare grabă cu care a urmat ținerea adunării, fără ca jurul să aibă cunoștință și fără măcar să se fi publicat — dacă nu mă înșel — și în organele oarecum oficioase ale satelor noastre: „Telegraful” și „Unirea”. Astfel de păcate sunt în sarcina celor din comună, în scăderea jurului și în paguba instituțiunii.

A urmat apoi disertația: „Cele mai însemnate datorințe ale omului”, de inv. pens. I. Bota din Cetea, în care cuprinde datorințele către Dumnezeu, biserică și școală, către neam, patrie și părinți. A fost lucrată cu răgaz și multă diligență, dar a păcătuit prin tractarea rece și deseale, mult prea deseale citate din filosofii vechi și toți învățații lumii, lucruri cari împiedică curgerea lină a desfășurării. Pilde despre iubirea de Dzeu, biserică, neam etc. e așa de nesocotit lucru a căuta la străini și la popoarele vechi, când paginile istoriei neamului nostru strălucesc de mărețe fapte și jertfe neprihănite. — Și ar mai avea folosul de a arăta trecutul nostru.

La propuneri, dl avocat Rubin Patila sen. expune deciziunea comitetului, că din suma nesepesată a bugetului anului trecut s'au votat câteva premii pentru lucrurile expuse „mai frumoase” — trebuia spus expres, că pentru cele curat românești și nu pentru mulțimea lor ori alte. Cu vădită bucurie își luau cinstea — din puțin — puțin: 1. Saveta Păcurariu 5 cor. 2. Raveca Milaciu 4 coroane. 3. Sofia

Sgăia 3 cor. 4. Irina Gherman. 5. Carolina Metes și 6. Iuliana Balt, câte 2 cor. total 20 cor. Din al său dl avocat în dragostea și îndemnul de a sprijini lucrurile bune, dăruiește cu un galben pe harnica dascălă, dsoara Anuța Dănilă, care-i mulțamește cu sfiala omului mândru că i-se recunoaște vrednicia — (și șopti vecinului prietin: „de așteea cărți cumpăr!” — Și mai frumos!)

Adunarea se încheie prin cuvântul de mulțamită a dlui director, adresat oaspeților și popoului din loc pentru buna primire și sprijinul binevoitor. (—).

NOUTĂȚI.

Dr. Vasile Lucaciu, deputatul cercului Beiuș, a adresat o scrisoare deschisă alegătorilor sei, în care le mulțamește pentru buna purtare la alegere și pentru ducerea la isbândă a steagului național. Scrisoarea a apărut în „Tribuna” din Arad.

Deschiderea anului școlar la seminarul din Arad. Joi s'a făcut deschiderea anului școlar la institutul teologic și pedagogic din Arad. După serviciul divin oficiat în catedrală de P. C. Sa protosincelul R. R. Ciorogariu, la care a asistat și P. S. Sa Episcopul, întreg corpul didactic și elevii institutului, toți s'au adunat în sala cea mare a Seminarului. Aici s'a făcut sfințirea apei, după care P. C. Sa protosincelul R. R. Ciorogariu a ținut o vorbire despre credință. După aceasta a luat cuvântul P. S. Sa Episcopul I. I. Pap, care în o vorbire mai lungă a dat sfaturi părințești tinerimei.

Profesori noi la gimnaziul din Brașov. Eforia școlii române din Brașov a ales în ședința sa de Joi catichet pentru gimnaziul din Brașov pe dl Nicolae Stinghe, absolvent al facultății teologice din Cernăuți. Profesor supliment pentru limbile germană și maghiară la școala superioară com. rom. din Brașov a fost ales dl Const. Nedelcu, candidat de profesor, iar învățător la școalele primare de fete din Brașov a fost ales dl George Preșmerean, abs. de teologie și pedagogie.

Dela frații din America. Cetim în ziarul „America”, numărul din urmă, că acest organ de publicitate al Românilor de peste Ocean, înființat cu mari greutate de părintele Moise Balea, înainte cu un an, are se apară în curând în tipografia proprie cu caractere românești cu accente. Casele, mașinile, materialul, mobila, instalațiunea, toate la olaltă reprezintă o valoare de 11.000 dolari sau cam 60.000 coroane. Ziarul va apărea și în viitor în formatul de până acum, dar în mărime dublă, adică 8 pagini în loc de 4 și prețul abonamentului rămâne cel vechi, doi dolari pe an. Pentru a putea introduce și în redactarea fii o îmbunătățire simțită, părintele Moise Balea a luat pe lângă sine ca conproprietari și conredactori ai fii pe ceilalți preoți gr. ort. români aflați în America, pe părintele Trandafir Scorobet din Youngstown și pe părintele Ioan Tatu din Indiana-Harbor și toți trei împreună subscriu programul de muncă al fii, pentru viitor, publicat în fruntea ziarului.

Condamnat. Luni în 9 Septembrie s'a pertractat procesul de presă al „Fii die esane” înaintea tribunalului din Caransebeș. Tribunalul a declarat vinovat pe redactorul Dr. Petru Barbu și l-a osândit la 40 cor. pedeapsă principală și 10 cor. pedeapsă secundară. Vina pentru care s'a intentat proces numitei fii, a fost publicarea unor articole în cari se combate proiectul de lege al lui Apponyi, apoi memorandumul episcopatului gr. ort. și părți din cuvântările deputaților Mihali și Vaida. Va să zică, foaia a făcut politică fără să aibă cațiune.

Dr. Iuliu Maniu, deputatul Vinului și-a ținut în 11 Septembrie darea de seamă în Cergăul-mare în fața alor 2—3000 de oameni, cari i-au făcut o primire măreață. Asemenea a ținut Duminecă dări de seamă în Roșia și în Ohaba.

Faptă nobilă. Generosul domn fruntaș și proprietar mare Ionuț Ștefănescu dimpreună cu amabila soție Maria din Cugir, a binevoit a dăruia ca ajutor la clădirea bisericii noastre nouă suma de 90 cor. 35 fil., zi nouăzeci cor. 35 fil., depuse cu libel la banca „Ardeleana” din Orăștie dimpreună cu interesele ei decursive până azi spre vecinică pomenire a fericitei în Domnul în anul 1898 răposata lor soamnă și unica fiică de 17 ani Iustina Ștefănescu. Care faptă nobilă și generoasă se laudă de sine. Dee Dzeu încă mulți imitatori vrednici acestor creștini nobili și bui la

inimă, ca să ne putem mândri cât mai mulți spre lauda și fala neamului nostru. Boz, la 29 August 1907. Ioan Stăngu, paroh gr. ort.

Cas de moarte. În Budapesta a murit și Vineri a fost înmormântat baronul Frideric Kochmeister, membru al casei magnatilor și fost președinte al camerei de industrie și comerț din Budapesta. A fost mult insultat la timpul său din partea presei șoviniste maghiare pentru că a avut curajul să spună, că în Budapesta e necesar un teatru stabil german, nu pentru Unguri, ci pentru străinii cari vin la Budapesta și nu pot cerceta teatrele ungurești pentru că nu cunosc limba maghiară.

Primele interpelări cari se vor face la toamnă în dietă vor fi: a deputatului Dr. Iuliu Maniu, în chestia vârsării de sânge dela Pânade și a deputatului croat Supio, în chestia politice absolute, introdusă în Croația și Slavonia.

Desvălirea monumentului țarului Alexandru II s'a făcut Joi în Sofia. A luat parte lume multă. Ca la patruzeci mii de oameni. Actualul țar a fost reprezentat la festivitate prin marele principe Vladimir. A vorbit principele Ferdinand al Bulgariei, apoi a răspuns marele principe Vladimir. Insuflețirea a fost mare și s'au adus frumoase ovațiuni principelui Ferdinand și reprezentantului țarului.

Dela comitat. Pentru pregătirea obiectelor cari se vor desbata în congregația de toamnă a comitatului Sibiu, convocată pe 7 Octomvrie nou, și mai ales pentru stabilirea bugetelor fondurilor comitatenze, e convocat comitetul permanent al consiliului municipal pe 17 Noemvrie n., la ședință, în sala mică a casei comitatului. Ședința se ține la orele 9 dimineața și dacă va fi de lipsă, se va continua d. a. la orele 3.

Emigrările. Conform statisticii consulatului nostru din Hamburg au emigrat anul trecut la America din Ungaria 28.230 persoane prin Hamburg iar 73.218 prin Brema. Despre cei cari au luat drumul pela Fiume, — tace statistica.

Hotie la poștă. Un vizitiu dela poșta din Budapesta, știind că în căruța poștei se află pachete cu bani în valoare de peste cincizeci mii de coroane, a dat bicuș cailor în vremea când factorul postal înmână în o casă mare mai multe scrisori cu bani și a dispărut. L'a luat însă numai decât poliția la goană și l-a prins în momentul când îmbrăcat domnește voea să plece cu trenul la Viena.

Al 112 lea. Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu”, a solvit ajutoriul statutar după răposatul membru George Căndea, ziler.

Acesta este al 112-lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibieni.

La fondul „Victor și Eugenia Tordășian pentru înzestrarea fetelor sărace” au mai dăruit: Ioan Comaniciu — Codreanu, forestier (Beclian) 1 cor., Ioan Berescu, învățător (Făgăraș) 1 cor.; Pompiliu Tordășianu, revizor reg. (Székelyudvarhely), 2 cor.; P. S. Sa Ignatie I. Popp, episcop (Arad), 20 cor., și Dr. Gavril Tripon, avocat (Bistrița) 4 cor.

S'a simțit vinovată. O fată mare din Buda stătea de vorbă în curte cu câteva vecine, când deodată strigă un om în curte că „Vin detectivii!” Fata a îngălbinit și a fugit în casă, dar când a fost pe pragul ușii a căzut și a murit, lovită de apoplexie. Se crede, că se simția vinovată pentru ceva, și s'a spărit, temându-se că detectivii vin să o aresteze pe ea.

„Die Karpathen”. Cu începere dela 1 Octomvrie va apărea în Brașov o revistă germană bilunară numită „Die Karpathen” redactată de profesorul Ad. Meschendorfer. Scopul ei e a face cunoscută cultura celor trei popoare cari locuiesc împrejmuite de Carpați: a Sașilor, Ungurilor și a Românilor. Politică nu va face.

A VIZ.

Anunțăm pe cei interesați, că până la data de față nu am primit dela minister bilete de călătorie cu preț redus pentru membrii „Asociațiunii” cari vor participa la adunarea generală din Bistrița. Sosind aceste bilete vom trimite din ele fără întârziere dir. despărțământelor și membrilor cari au cerut direct. În cazul cel mai rău, primindu-le în momentul ultim, ceice vor participa la adunare vor putea să beneficieze de ele la reîntoarcere.

Sibiu, 17 Septembrie 1907.

Biroul Asociațiunii.
Nota: Rugăm redacțiunile ziarelor noastre să publice acest comunicat.

Sărbările iubilare ale „Reuniunii socalilor români din Sibiu”.

Intemeiată la 1867 de către nemuritorul protopop al meseriașilor noștri Nicolae Cristea și condusă de el până la 1897, „Reuniunea socalilor români din Sibiu” implinește în anul de față al 40-lea an dela întemeiere. Dela anul 1897 până astăzi ea e condusă de actualul președinte dl Victor Tordășianu. Comitetul Reuniunii, pe cum se știe, hotărâre a luat să serbeze aceste date, destul de rare în viața noastră publică, în mod vrednic. Datul sărbărilor s'a statorit pe zilele din 28 și 29 Septemvrie n. c. În vederea acestor sărbări la Reuniune se dezvoaltă o activitate febrilă.

Trupa diletanților urmează cu mult zel probele, pentru ca piesa „Malișosul”, plină de veselie, să procure participanților momente de adevărată elevație sufletească. Intre diletanți e și dl D. Axente și încă cu rolul principal, cel care storsese admirațiunea noastră în „Vlăduțul mamei”. Dl Candid Popa, zelosul dirigent al corului, a instruit corul mixt, ajuns acum la aproape 70 persoane, dame și domni, în tot cursul verei și continuă a ține probe și acum aproape zilnice, aci cu voci singurite, aci cu corul complet. Intre piesele de concert se numără și „Răsunetul Ardealului” cu partii de cor mixt și solo. Comitetul Reuniunii și comitetul aranjator al festivităților, în frunte cu vicepreședintele G. Poponea, e și el în plină lucrare. Membrii actuali ai Reuniunii (domni și dame) din acest prilej vor primi câte o frumoasă distincție jubilară, iar cei bine meritați prin faptele lor pentru înflorirea Reuniunii, vor primi câte o diplomă jubilară. Apel s'a făcut către toate Reuniunile noastre de meseriași să ia parte prin reprezentanți la sărbările Reuniunii sibieni, acest rezultat al muncii desinteresate. În proiect e, pe lângă reprezentanța teatrală și pe lângă concertul festiv, asistarea corporativă la serviciul divin din biserica catedrală, unde cântările liturgice le va executa corul bisericesc al Reuniunii; prezentarea corporativă la I. P. S. Sa domnul arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu, preabunul patron al Reuniunii; depunerea câte a unei coroane pe mormântul nemuritorului întemeietor al Reuniunii, de pie memorie Nic. Cristea și pe al marelui fondator Dem. Andronic; o întrunire sărbătorească în Reuniune, un banchet festiv și o petrecere cu joc după concert în sala mare dela „Gesellschaftshaus”.

Mulțamită publică.

Cu ocaziunea petrecerii tin. stud. din Săliște ținută în 27 Iuliu 1907 au binevoit a contribui următorii: Ionescu, dep. și familia, Corpul învățătoresc, I. Comșa, câte 10 cor., Hanciu 8 cor., col. Algya 6 cor., Batacu, Dr. Stroia, I. Bănciu, Petru Comșa, câte 5 cor., Dr. Ioanaș Victor, Popoviciu, Manta, Măcelariu, Chirca, Pop, doamna Török, fiecare câte 4 cor., Popoviciu, Dr. Bieltz, dsoara Brote, Predovici, Ittu, Iuga, Popa, Moisin, Herța, Dăian, Militari, N. N., Hansu, câte 3 cor., Carol Brosch Pilsen, Kiszling, Dumitrescu, St. Petru, Zolónyi, Damian, Piso, Dăm, Szentandrassy, Dima, Dancu, Comaniciu, Emanuel, Iosof, Suciu, Dădărlat, Presacan, Praporgescu, Simian, Savu, Opiș, Lampe, Arseniu, doamna Roșca, Popa, Oțoiu, Sglimbea, Iosof, dnele Marcu, Popist, N. N. militari, Simon, militari Doboiu, Țințea, militari, N. N. loc., militari, Weuner, N. N., Comșa, Bucșan, Bărsan, doamna Comșa, Dombora, Klein, N. N., Hübsoch, Molnár, Tourist, câte 2 cor., Răchișan 2 cor. 10 fileri, Oprean 1 cor. 20 fil., Moga 1 cor. 20 fileri, Zaharie, Dr. Busser, Bai, Chicidean, Stefea, Teher, N. N., Stănilă, Marisch P., Roșca, Iosof, Kafka, Domnar, Borcea, Crișan, Dubenschi, Balteș, Dr. Tobev, Dr. Baku, Fanea, Dădărlat, Bormez, Petrascu, Perian, Adamits, Schullavi, dna Plachy, Hășegan, Sora, Pavel, Mărdan, Mosora, Bucșan, Tămpănar, Aldea, N. N., Bratu, Oancea, Mateiu, Băilă, Miclăuș, Morușca, Balteș, Kis, Cupu, Păvălean, Ludogăsan, Marcu, Licaret, Trif, Pop, Șandru, Goșa, Pavel, N. N., Koricsanszky, N. N., Dădărlat, Căndea, N. N., Dobrotă, N. N., Hanciu, N. N., Tămpănariu, dna Borcea, Opreșcu, N. N., Foale, Ștefănescu, Moldran, Angelescu, Ioaneș, Crăciun, N. N., N. N., Popa Comaniciu, fiecare câte 1 cor., V. Rudolf 90 fileri, Iosof, Popa, Kabadeief, câte 80 fileri, Marcu, Rauscher, Stoia, Lupaș, Popa, Floaș, Papadino, N. N., câte 60 fileri, Simonet, Popa, N. N., câte 50 fileri, Rauscher, Sas, câte 40 fileri, N. N. 10 fileri, N. N. 30 fileri. Cu totul au încurs 326 cor. 76 fileri, din care sumă subtrăgându-se speșele în sumă de 166 cor. 76 fileri, rezultă un venit curat de 160 c., din care 120 cor. s'au dăruit desp. Asoc. Săliște pentru procurarea unui skiopticon, iar 40 cor. s'au alăturat la fondul pentru ajutorarea studenților săraci.

Primescă marinoșii contribuente și pe această cale cele mai călduroase mulțamite.
Comitetul aranjator.

Nr. 346—1907

[263] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orăștiei și Geoagiului se deschide concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Pischița, salar 600 cor., 440 cor. din repartitie, pentru 160 cor. va folosi 2 jugăre arătură, 1½ jug. pășune și 2 jugăre pădure, cuartir și lemne de încălzit.

2. Dâncul-mic, cu salar 600 cor., anume din repartitie 400 cor. și 200 cor. din arândă pășunatului comunal cuartir și lemne de foc în natură.

3. Petreni, salar 600 cor. din repartitie 480 cor. și 120 cor. din ajutorul ce se va cere dela stat, cuartir și lemne de foc în natură.

4. Voia, salar 600 cor., anume din repartitie 400 cor., iar 200 coroane din ajutorul ce se va cere dela stat, cuartir și lemne de foc în natură.

Reflecții își vor aștepta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare subscrisului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar pentru a se face cunoștință poporului au a se prezenta în vreo o Duminecă ori sâmbătoare în comună spre a-și arăta deșteritatea în cântat și tipic.

Orăștie, 24 August 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei și Geoagiului, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 66—1907 D. f. g.

[269] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de profesor la gimnaziul român gr. or. din Brad cu specialitatea: limba maghiară combinată cu științele naturale și geometria desemnativă se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Concurenții își vor adresa petițiile lor comitetului gimnazial și le vor însoți cu următoarele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedi, că sunt Români de confesiunea gr. or.

2. Atestat de moralitate.

3. Atestat medical, că sunt deplin sănătoși.

4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiilor bisericești, școlare și regulamentelor în vigoare și la caz, dacă se va pretinde, se obligă a propune și alte obiecte, cari i-se vor distribui prin direcțiunea gimnazială.

5. Diploma de profesor conform art. de lege XXX din 1883, ori în lipsa acesteia document despre examenele prestate, și la caz, dacă a mai fost aplicat, document de conduită despre anii de serviciu.

Beneficiul împreună cu acest post e pentru cazul, că nu are diploma: salar ca profesor suplinitor de 1600 cor. (una mie șase sute); dacă are diploma va fi ales de profesor provizor, în care calitate va funcționa 3 ani cu salar de 2000 coroane (două mii), iar după acest termen va fi promovat ca profesor ordinar definitiv cu 2400 coroane (două mii patru sute), șase cuincenarii de câte 100 cor. și drept de penziune la fondul arhidiecezan, la care se vor socoti și anii de funcțiune din timpul provizoratului.

Postul are să se ocupe la 1 Septembrie v. a. c.

Brad, din ședința reprezentanței gimnaziale, ținută la 21 Maiu 1907.

V. Damian
prezident.

Dr. P. Opriș
secretar.

Nr. 539/1907

[268] 1—1

Publicare de licitație.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preav. Consistor arhidiecezan în 18 August 1907 Nr. 9076 Epit., comuna bisericească greco or. Sebeșul-inferior, protopresbiteratul Avrighului, comitatul Szeben, dă în întreprindere facerea unui pod în biserică, — pe cale de licitațiune publică minuendă,

ce se va ținea Duminecă, în 9/22 Septembrie 1907, la 11 ore a. m. în edificiul școlar din Sebeșul-inferior.

Prețul strigării este de 1189 72 coroane și licitanții au a depune un vadiu de 10% dela prețul strigării.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Sebeșul-inferior.

Sebeșul-inferior, 23 August 1907.

Pentru comitetul parohial gr. or.:

Toma Doican
prezident.

Iosif Stoica
notar.

Nr. 539—1907.

Văzut:

Ioan Cădea
protopresbiter.

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiu** se pot procura următoarele cărți de curând apărute:

Basarabescu, Vulturii, nuvele, coroane 1-50.
Boteni, Casa din Muscel, nuvele și schițe, 1-50.
Brătescu-Voinești, În lumea dreptății, nuvele, 1-50.

Caraivan, La șezătoare, schițe și nuvele, 1-50.
Daute, Divina comedie, Infernul, 3-50.

Dulfu, Isprăvile lui Păcală, ed. II, 1-75.
Dunăreanu, Chinuiții, nuvele, 1-50.

Eminescu, Geniu pastiu, roman, ed. II, 2-48.
— Poezii, ed. X, 1-50.

Goethe, Faust, trad. de I. Gorun, 3-48.
Iorga, Prin Bulgaria la Constantinopol, 2-50.

Lovinescu, Nuvele, 1-80.
Nădejde, Părinții și copiii, roman, 3-48.

— Dușmanii reformei învățământului în fața pedagogiei moderne, 1-48.

Sadoveanu, Mormântul unui copil, nuvele, 2-48.
— La noi în Vișoara, nuvele, 2-48.

Sandu-Aldea, Două neamuri, roman, 1-50.
Ureche, În Bucegi, 1-50.

Biblioteca pentru toți, completă.

Deasemenea și următoarele compozițiuni muzicale, de A. Bena:

Serenadă, cor mixt, —50.
Flori de nufăr, cor bărbătesc, 1-48.

Suspina, „ „ —50.
La bere, „ „ —60.

La vin, „ „ —60.
Cântec popular (Mori mândro), cor bărbătesc, —50.

Sum vânător, cor bărbătesc, —50.
Era o sară lină, „ „ —50.

Serenadă, „ „ —50.
Românul, „ „ —20.

Eu mă duc codrul rămâne, cor bărbătesc, —50.
Toast cor bărbătesc, —50.

Imn religios „ —50.
Haideți feciori, solo bas, cor bărbătesc, —50.

La fântână, cor bărbătesc, —50.
Pre tine te lăudăm, cor mixt, —80.

La fântână, cor mixt, —80.
Sboar'al nopții negru flutur, romanță pentru voce și piano, 1-50.

[265] 1—3

Intre băncile mai mari

„Economul” din Cluj (Koloșvár)

oferă, pe lângă garanția cea mai mare, procentul cel mai avantajos pentru depuneri spre fructificare.

Depunerile se plătesc de regulă, amăsurat cu situația cassei, imediat și fără abdicere.

Depuneri se pot trimite și prin poștă pe spesele institutului.

Pentru depuneri de ale bisericilor și instituțiilor culturale și filantropice se fac condițiuni excepțional de favorabile.

Capital acționar și rezerve cor. 620.000.

Depuneri cor. 1.500.000.

Esconturi cor. 2.300.000.

Casse nouă sistem „Arnheim” sigure contra focului și spargerei pentru depozite.

Cassete Selfmen pentru mici economii.

Condițiuni favorabile pentru discounturi de cambii și pentru împrumuturi ipotecare.

Filiale în Gherla, Murăș Ludoș și Panceu.

Expozitură în Aiud, cari asemenea primesc depuneri și fac toate operațiunile de bancă.

Direcțiunea

Nr. 11967/1907

[267] 1—2

Anunț de târg timișan!

Târgul timișan de țară al sf. Mihai din anul curent se va ținea din **26 Septembrie** a. c. până inclusive **30 Septembrie**

Mânarea în tăie orice fel de vite, este permisă începând de Joi, 26 Septembrie 5 ore dimineața.

Temesvár, 3 Septembrie 1907.

Dela primăpitanatul orașenesc:

Francisc Beć
primăpitan.

Pălării

păroase pentru preoți români à cor. 8.— și extrafine à cor. 9-60, model nou, după dorință, ușoare, în cea mai fină și mai frumoasă calitate, recomandă cu prețurile cunoscute de efitine

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada Călnădiei 33

„La pălăria roșie”.

La comanda din afară, împachetarea, cutia și spesele postale sunt gratuite. Măsura se ia într-o pălărie potrivită cu centimentru din panglică ne-elastică. [210] 15—23

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și inviorează

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

Nr. 86967.

Nu e mijloc secret!

pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fâituri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incuse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțămire invențiunea mea și oricine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde orice încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oicis oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă. [11] 5

„Eспедиție din centru și locu de vânzare pentru țară și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,**V/27, strada Vadász 34 colțul.****„VICTORIA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII.**

Fondată la a. 1887.

Centrala în Arad, calea Arhiducelui Iosif Nr. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar . . . 1.200.000.— Cor.

Fond de rezervă . . . 900.000.— Cor.

Depuneri spre fructific. 6.000.000.— Cor.

Circulațiunea anuală . 150.000.000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% int., — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de int. o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii coroane, după starea cassei, se plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ. [256] 3—4